

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

שנים ושלישה מקומות נמי בתחוי במנומר ופסול. אית ספרים גרסי אדרבה כדאשכחן לקמן גזי עלתה חזוית ולפי אומה גריסא קשה דכי מסיק אלא אי איתמר הכי איתמר הוא מלי לאסוקי איפכא אס מיעוט כשר לא שנו אלא במקום אחד לאותו מיעוט ענבים הנשארים הו במקום אחד דכי האי גוונא מסיק לקמן גזי חזוית אכל אי לא גרסינן אדרבה ניהא דמשמע ליה הסברה שהכל שיה לענין ענבים אע"פ שהלוקחן לענין חזוית:

לעולם בתר דאגרין וקסבר אנד הוזמנה בעלמא הוא. וז גירסת הווערטס ואית ספרים דגרסי וקסבר לולב אין כריך אגד ואח"ל כריך אגד הומנה בעלמא הוא ולא יתכן כלל דאי כריך אגד איכ"מ מפיסיל משום מעשה ולא מן העשוי יא"י ילפינן לולב מסוכה כדאמרין לעיל (דף י"א):

תפשוט מינה דחוי מעיקרא לא הוי דחוי לעולם בתר והזמנה בעלמא לאו כלום הוא: ואין מומעטין ביו"ט: יאה עבר ולקטן מאי כשר דאשחור אימת אילימא דאשחור מאתמול דחוי מעיקרא הוא תפשוט מינה דחוי מעיקרא דלא הוי דחוי אלא לאו דאשחור ביום טוב נראה ונדרחה הוא שמעת מינה נראה ונדרחה חזור ונראה לא לעולם דאשחור מעיקרא דחוי מעיקרא דלא הוי דחוי תפשוט מינה אבל נראה ונדרחה חזור ונראה לא תפשוט ת"ר אין מומעטין ביום טוב משום ר' אליעזר בר' שמעון אמרו מומעטין והא ק"מ מתקן מנא ביו"ט אמר רב' אשי יבגון שלקטן אכילה ור' אליעזר בר' שמעון סבר לה כאבוב דאמר דבר שאין מתכוון מותר והא אביו ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות הב"ע דאית ליה הושענא אחרית ת"ר הותר אגרו מיעבב הא מני ר' יהודה היא דאמר ר' עניבה קשירה מעלייתא היא אי ר' יהודה אגד מעלייתא בעי האי תנא סבר לה כוותיה בחרא ופליגי עליה בהרא: **בתנאי** יערבה גזולה ויבשה פסולה השל אשרה ושל עיר הדרחת פסולה בנקבם פאשה נפרצו עליה והצפצה פסולה כמושה ושנשו מוקצת עליה ושל בעל כשרה: **גב' ת"ר** יערבי נחל הגדילין על הנחל דבר אחר ערבי נחל שעלה שלה משוך כנחל הניא אידך ערבי נחל אין לי אלא ערבי ושל הרים בניין ת"ל ערבי נחל מקום

רבינו חננאל

ואוקימנא בעניני שחורות או ארומות, אבל הדם היו ירוקות מנא דהדרס אינון, וכשר. אם מיעטן לאלו הענבים כשר. דמטעניהו אימת, אי מקימא דלוגריה פשוט. אלא בתר דאגריה, ש"מ דחוי מעיקרא אגד דחוי, לעיל דוקא כפירש"י לעיל ובעיא דנקטס נמי לא איפשיט דכפרי נמי לעיל: **מורה** ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות. עקר מילתייהו פ' ר' אליעזר דמילה (שבת קכג). גזי כשר (א) אע"ג פיש שם צרת יקון וא"ת צדוק עסק ספק אכל (כרימות דף כ: וס) גזי חזוית גתלים בשבת והועברו מחליהן אמר דמאן דמתייב סבר לה כרבי יהודה דבזבז שאין מתכוין ומאן דפטור כר"ש ועל כרחיך פסיק רישיה הוא מלמתייב לרבי יהודה דמלמתייב דלאו פסיק רישיה ליכא אלא איסורא בעלמא¹ ואיכ"מ איתא פטור וי"ל דאין מתכוין דהתם היינו דאין חושש בהצטרפת² לכן פטור לר"ש משום דהוי מלאכה שאינה לגופה כמו חופר גומא ואין כריך אלא לעפרה דפטור לר' שמעון אע"פ דפסיק רישיה הוא וכן הגד תלזין והפולצו בשילהי כלל גדול דפליגי לר"ש פטור אכל הכא דאית ליה הושענא יתירא היינו משום דלא הוי מלאכה שאינה כריכה דפטור לר' שמעון אע"פ דפליגי לר"ש פטור אכל אסור הכא שרי משום מלוה וצפ"ק דכמותות (דף ו. וס) גזי מסוכות דמיתא הארבעו וצוקנטרס פירש כאן דכי אית ליה הושענא אחריתי אין נחל תיקון כלי³:

ממות כמתכוין חשיב ליה ובי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון גורר ארס מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ אבל דאיכא למיחש דלמא עביד חריץ כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגרירה בלא חריץ כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא מתייב אכל היכא דודאי עביד מודי: לא כריכא דאית ליה הושענא אחריתי. ולא כריך להאי הלכך אין כלל תיקון כלי דלא כריכא ליה לאכסוריה ולא דמי השתא לפסיק רישיה דהתם נשמה ממה נפשך והכא ליכא תיקון כלי אכל אי לא הוי אחריתי משוי ליה מנא דהא כריך להכי ואע"ג דלא מתכוין להכי אסור דהוי פסיק רישיה ולא ימות: הוסיף אגדו. של לולב ציו"ט אגודו בכריכה בעלמא. יכרוך האגד סביב ויתחוב ראשו בתוך הכרך כמו שאוגדין אגודת ירק ולא יקשור שני הראשים כאחד כשאר קשרים דקשר כקיימא מצבות מלאכות הוא וזה של קיימא הוא שאינו חושש למתירו עולמית: ואמאי. דקתת ליה צבי האי גוונא: **ליעניב** ויכני. והכי מתייב טפי ואיסור מלאכה ליכא דעניבה לאו קשירה: **הא** יאה כו'. במסכת שבת (ד' קי). דמתיא חבל דלי שנפסק אין קושרו אלא עונשו ר' יהודה אומר כוכך עליו פונדא או פסקיה ובלבד שלא יענשו: **הא** אגודו הוא: **הא** פנה סבר לה כוסייה בהרא. דעניבה קשירה היא לענין שבת: **ופליגי עליה**. בלולב דאין כריך אגד. שמעינן מהכא דבעינן בלולב קשר גמור שיקשור שני ראשי האגד והאוגדן כאגודה של ירק לאו אגד הוא ואפילו רבנן דפליגי עליה דר' יהודה ואמרי לולב שאינו אגוד כשר מודו דמלוה לאוגדו דמתיא לעיל משום זה אלי ואנוהו ואוקימנא כרבנן: **בתנאי** ערבה גוולה ויבשה פסולה. ללולב דלכא אכולהו קאי: של אשרה ושל עיר הדרחת פסולה. דכיון דלשריפה קאי כמותי מיכתת שיעריה: **לפניה**. מין ערבה ועלה שלה עגול כדאמרין לקמן ופסיל לה מקרא: **כמושה**. פלרי"א: **ושל צעל**. גדליה שדה שלא על הנחל ובגמ' יליף דכשרה: **צעל**. קרקע שאינה לריכה להסקות דסגי ליה בזמנא השמיים כדאמרין במשקין בית השלחין (מ"ד ק"ג). צעל לישנא דמיתבותא כמו כי יצעל צחור בתולה (ישעיה סג) ומתרגמינן ארי כמה דמתייבז עלם עם בתולתא. והאי דפליגי להו בתנאי צב' צבי ומני לולב באפי נפשיה והדס באפי נפשיה וכן אמרו ולא עירב ומני להו משום דיש בכל אחד מה שאין בחציו דאילו זני הר הבחול לא שייך אלא בלולב ועניו מרובין מעליו לא שייך אלא בהדס ואפסיה לא שייכא אלא בערבה וערלה ותומוה לא שייכא אלא בהתרו. הלכך איצטריכו ארבע צבי: **גב' ערבי נחל הגדיליות על הנחל**. נחלי מים מלוה צו ומיהו של צעל כשרה דלקמן כדתיב ערבי לשון רבים: **משוך**. ולא עגול פטר לנפספה: **ושל הרים**. ערבה של הרים ולא לנפספה: **ערבי מ"מ**. לשון רבים: אבא

מנומר ופסול. דלאו הדר הוא שהרי הענבים שחורות והעלין ירוקין. מנומר ט"ש צלע"ז: **אלא** הענבים שחורות. שכבר התחילו לייבש ומשמירין ומתמלחין ירוקין הם: **מיני הדס** יענהו. שמראיין שזה לו ואינו נראה מנומר:

שנים ושלישה מקומות הוי מנומר ופסול אלא אי אתמר הכי אתמר או שהיו ענביו מרובין מעליו פסול אמר רב חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו והמוקם יהיה בעזרו אל"ש אלא ענביו שחורות אבל ענביו ירוקות מיני הדס הוא וכשר אמר רב פפא יאדומות כשחורות דמיון דא"ר חנינא האי דם שחור ארום הוא אלא שלקה: אם מיעטן כשר: דמעמינהו אימת אילימא מקמיה דלאגדיה פשיטא אלא לבתר דלאגדיה דחוי מעיקרא הוא תפשוט מינה דחוי מעיקרא לא הוי דחוי לעולם בתר דאגריה וקסבר אנד הוזמנה בעלמא הוא והזמנה בעלמא לאו כלום הוא: ואין מומעטין ביו"ט: יאה עבר ולקטן מאי כשר דאשחור אימת אילימא דאשחור מאתמול דחוי מעיקרא הוא תפשוט מינה דחוי מעיקרא דלא הוי דחוי אלא לאו דאשחור ביום טוב נראה ונדרחה הוא שמעת מינה נראה ונדרחה חזור ונראה לא לעולם דאשחור מעיקרא דחוי מעיקרא דלא הוי דחוי תפשוט מינה אבל נראה ונדרחה חזור ונראה לא תפשוט ת"ר אין מומעטין ביום טוב משום ר' אליעזר בר' שמעון אמרו מומעטין והא ק"מ מתקן מנא ביו"ט אמר רב' אשי יבגון שלקטן אכילה ור' אליעזר בר' שמעון סבר לה כאבוב דאמר דבר שאין מתכוין מותר והא אביו ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות הב"ע דאית ליה הושענא אחרית ת"ר הותר אגרו מיעבב הא מני ר' יהודה היא דאמר ר' עניבה קשירה מעלייתא היא אי ר' יהודה אגד מעלייתא בעי האי תנא סבר לה כוותיה בחרא ופליגי עליה בהרא: **בתנאי** יערבה גזולה ויבשה פסולה השל אשרה ושל עיר הדרחת פסולה בנקבם פאשה נפרצו עליה והצפצה פסולה כמושה ושנשו מוקצת עליה ושל בעל כשרה: **גב' ת"ר** יערבי נחל הגדילין על הנחל דבר אחר ערבי נחל שעלה שלה משוך כנחל הניא אידך ערבי נחל אין לי אלא ערבי ושל הרים בניין ת"ל ערבי נחל מקום

לד א ב ג ד מ"י פ"ח מלכות לולב ה"י סג סג עשין מד טור ש"ע אר"ח פ"י תמוז סעי' ב: לה ה' טו"ש"ע אר"ח פ"י תמוז סעי' א: תמוז סעי' א: לו ו מ"י פ"ח מנ"ל לולב ה"י סג סג עשין מד טו"ש"ע אר"ח פ"י תמוז סעי' א: לו ז מ"י פ"ח סג סג עשין מד טו"ש"ע אר"ח פ"י תמוז סעי' א: לח ח מ"י פ"ח סג סג עשין מד טו"ש"ע אר"ח פ"י תמוז סעי' א: לח ט מ"י פ"ח סג סג עשין מד טו"ש"ע אר"ח פ"י תמוז סעי' א: לח י מ"י פ"ח סג סג עשין מד טו"ש"ע אר"ח פ"י תמוז סעי' א:

תורה אור השלם

1. ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרין וענף עץ עבת וערבי נחל ושחורות לפני יי אלהיכם שבעת ימים: ויקרא כג מ

הנהגות הב"ח

(א) תופ' ד"ה מודה וכו' גזי כשר ערלה חף על גב:

לעזי רש"י

עצ"ש (מ"ד ק"ז). מנומר. פלרי"א (לפני צ"א). כמ"ש.

מוסף תוספות

א. גבי נקטס ראשו דהדרס ועליההו בי תמרה וכו' (ד) אין בידו להעלות תמרה וכו' ולא דמי להדרס דבידו לטעם. (ט) פ"ח מ"מ. ד"ה אשירה. ג. לפי מה שפירש הר"י פ"ק דתבובות הא דא"ר יהודה דבר שאינו מתכוין אסור מדרבנן דוקא ולא מה"ת. (ט) כתיבתו כ: ד"ה ס"ל ג. שאין בתנה ככל בהבדלה זו שבאל תוספת הבעיה יש כל כך גחלים שיוכל להתחמם בהן. (ט) יומא נל. ד"ה ס"ל. T. שאין מיעוט עבדי הדרס ותיקון אלא למי שרצה לצאת בו ידי חובתו אבל למאן דבעי לה למידי אחרינא לאו תיקון הוא ואלו הדרס עופר ומיוחד לצאת בו אלא להריח בו או לדבר אחר. רמב"ם שבת קכא.

מנא

ממות כמתכוין חשיב ליה ובי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון גורר ארס מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ אבל דאיכא למיחש דלמא עביד חריץ כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגרירה בלא חריץ כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא מתייב אכל היכא דודאי עביד מודי: לא כריכא דאית ליה הושענא אחריתי. ולא כריך להאי הלכך אין כלל תיקון כלי דלא כריכא ליה לאכסוריה ולא דמי השתא לפסיק רישיה דהתם נשמה ממה נפשך והכא ליכא תיקון כלי אכל אי לא הוי אחריתי משוי ליה מנא דהא כריך להכי ואע"ג דלא מתכוין להכי אסור דהוי פסיק רישיה ולא ימות: הוסיף אגדו. של לולב ציו"ט אגודו בכריכה בעלמא. יכרוך האגד סביב ויתחוב ראשו בתוך הכרך כמו שאוגדין אגודת ירק ולא יקשור שני הראשים כאחד כשאר קשרים דקשר כקיימא מצבות מלאכות הוא וזה של קיימא הוא שאינו חושש למתירו עולמית: ואמאי. דקתת ליה צבי האי גוונא: **ליעניב** ויכני. והכי מתייב טפי ואיסור מלאכה ליכא דעניבה לאו קשירה: **הא** יאה כו'. במסכת שבת (ד' קי). דמתיא חבל דלי שנפסק אין קושרו אלא עונשו ר' יהודה אומר כוכך עליו פונדא או פסקיה ובלבד שלא יענשו: **הא** אגודו הוא: **הא** פנה סבר לה כוסייה בהרא. דעניבה קשירה היא לענין שבת: **ופליגי עליה**. בלולב דאין כריך אגד. שמעינן מהכא דבעינן בלולב קשר גמור שיקשור שני ראשי האגד והאוגדן כאגודה של ירק לאו אגד הוא ואפילו רבנן דפליגי עליה דר' יהודה ואמרי לולב שאינו אגוד כשר מודו דמלוה לאוגדו דמתיא לעיל משום זה אלי ואנוהו ואוקימנא כרבנן: **בתנאי** ערבה גוולה ויבשה פסולה. ללולב דלכא אכולהו קאי: של אשרה ושל עיר הדרחת פסולה. דכיון דלשריפה קאי כמותי מיכתת שיעריה: **לפניה**. מין ערבה ועלה שלה עגול כדאמרין לקמן ופסיל לה מקרא: **כמושה**. פלרי"א: **ושל צעל**. גדליה שדה שלא על הנחל ובגמ' יליף דכשרה: **צעל**. קרקע שאינה לריכה להסקות דסגי ליה בזמנא השמיים כדאמרין במשקין בית השלחין (מ"ד ק"ג). צעל לישנא דמיתבותא כמו כי יצעל צחור בתולה (ישעיה סג) ומתרגמינן ארי כמה דמתייבז עלם עם בתולתא. והאי דפליגי להו בתנאי צב' צבי ומני לולב באפי נפשיה והדס באפי נפשיה וכן אמרו ולא עירב ומני להו משום דיש בכל אחד מה שאין בחציו דאילו זני הר הבחול לא שייך אלא בלולב ועניו מרובין מעליו לא שייך אלא בהדס ואפסיה לא שייכא אלא בערבה וערלה ותומוה לא שייכא אלא בהתרו. הלכך איצטריכו ארבע צבי: **גב' ערבי נחל הגדיליות על הנחל**. נחלי מים מלוה צו ומיהו של צעל כשרה דלקמן כדתיב ערבי לשון רבים: **משוך**. ולא עגול פטר לנפספה: **ושל הרים**. ערבה של הרים ולא לנפספה: **ערבי מ"מ**. לשון רבים: אבא

